

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเชิงพื้นที่ โดยใช้รูปแบบการวิจัยและพัฒนา (R&D) เพื่อพัฒนาท้องถิ่น ในกรณี กระบวนการบันทึกข้อมูลทางการเงินและกระบวนการจัดการทางการเงิน ตามแนวคิด ทฤษฎีสายกลาง เพื่อเพิ่มผลตอบแทนฟาร์มโคนม พื้นที่ศึกษาเกษตรกรกลุ่มผู้เลี้ยงโคนม ตำบล ศรีสุข อำเภอกันทรวิชัย จังหวัด มหาสารคาม โดยใช้กระบวนการขับเคลื่อนด้วยเทคนิค การปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (PAR) สำหรับเครื่องมือใช้ทั้งการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Approach) และเชิงปริมาณ (Quantitative Approach) ภายใต้การศึกษาปรากฏการณ์ (Phenomenological Study) เชิงเศรษฐกิจ สังคมและองค์ความรู้ด้านการประกอบอาชีพฟาร์ม โคนม ด้านการบันทึกข้อมูลทางการเงิน และด้านการจัดการทางการเงินของเกษตรกรกลุ่มผู้เลี้ยง โคนม ตำบลศรีสุข อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม ด้วยวิธีอุปนัย (Inductive) คือ การศึกษาจากรายละเอียดปลีกย่อยไปหาหลักเกณฑ์ จากการปฏิบัติและสังเกต โดยประยุกต์ใช้ กระบวนการงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น (Community Based Research : CBR) ของสำนักงานกองทุน สนับสนุนการวิจัย (ส.ก.ว.) เพื่อการออกแบบขั้นตอนกระบวนการวิจัย ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการ ดำเนินวิจัยเป็น 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษา ปรากฏการณ์ทางเศรษฐกิจ สังคม องค์ความรู้และศักยภาพ ของเกษตรกรกลุ่มผู้เลี้ยงโคนม ตำบลศรีสุข อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม โดยใช้วิธีการ วิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Approach) ด้วยแบบสัมภาษณ์เจาะจง (Focus Interview) ด้วยตัวเอง แล้วนำมาสังเคราะห์ร่วมกันในกลุ่มทีมวิจัยร่วม โดยใช้เทคนิคการวิจัยเชิงปฏิบัติการ แบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research : PAR) และการสนทนากลุ่ม (Focus Group) เพื่อหาข้อค้นพบที่จะเป็นประโยชน์ต่อการค้นหากระบวนการบันทึกข้อมูลทางการเงินและ กระบวนการจัดการทางการเงิน ตามแนวคิดทฤษฎีสายกลาง ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ต่อไป

ระยะที่ 2 การค้นหาและพัฒนากระบวนการบันทึกข้อมูลทางการเงินและ กระบวนการจัดการทางการเงิน ตามแนวคิดทฤษฎีสายกลางของฟาร์มโคนม โดยใช้วิธีการวิจัย

เชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research : PAR) ด้วยเทคนิคการเรียนรู้และการจัดการความรู้ เกี่ยวกับกิจกรรมทางการเงินทั้งหมดที่เกิดขึ้นระหว่างการดำเนินกิจการฟาร์มโคนม รวมทั้งการจัดการทางการเงินตามแนวคิดทุนนิยมสายกลาง หลังจากที่ได้ข้อสรุปของกิจกรรมทางการเงิน และแนวคิดการจัดการทางการเงินตามแนวคิดสายกลางแล้ว ผู้วิจัยนำกิจกรรมทางการเงินทั้งหมดนั้นมาจัดหมวดหมู่ โดยใช้หลักแนวคิด ทฤษฎีทางบัญชีเป็นฐานคิด จากนั้นได้นำผังการจัดหมวดหมู่ของกิจกรรมทางการเงินฉบับร่างเข้าประชุมสนทนากลุ่มอีกครั้ง เพื่อทำความเข้าใจร่วมกันเกี่ยวกับหมวดหมู่ของกิจกรรมนั้น ๆ แล้วผู้วิจัยได้นำผังหมวดหมู่ของกิจกรรมทางการเงินนั้น มาออกแบบกระบวนการการบันทึกข้อมูลทางการเงินตามแนวคิดทุนนิยมสายกลาง เพื่อนำกลับไปประชุมกลุ่มให้ตรวจสอบและแสดงความคิดเห็นถึงความเหมาะสมร่วมกัน และทดลองปฏิบัติการบันทึกเพื่อค้นหาข้อบกพร่องเพื่อแก้ไขให้เหมาะสมที่สุด เป็นระยะเวลา 1 ปี เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญ 9 ท่าน ได้วิพากษ์และตรวจสอบครั้งสุดท้าย ก่อนการสรุปผล ประกอบด้วย คือ 1) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วิมลมาศ ปฐมวณิชกุล ประธานหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิศวกรรมเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น 2) รองศาสตราจารย์ ดร. ฉลาด จันทร์สมบัติ หัวหน้าคลินิกวิจัยและพัฒนาความเข้มแข็งของชุมชน และการจัดการความรู้ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม 3) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กิตติมา จึงสุวดี วุฒิการศึกษา บช.บ. (การบัญชี) มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ MBA, Ph.D. (Business Administration) ดำรงตำแหน่งกรรมการสภาวิชาชีพบัญชี สาขาจังหวัดอุบลราชธานี 4) ดร.รทวรรณ อภิโชติธนกุล วุฒิการศึกษา บช.บ. (การบัญชี) บธ.ม. (การบัญชี) บริหารธุรกิจ ดุษฎีบัณฑิต (การเงิน) ดำรงตำแหน่งประธานหลักสูตรการบริหารการเงิน คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม 5) นางสาวประมุล บรรพาศรี วุฒิการศึกษาบริหารธุรกิจ มหาบัณฑิต หัวหน้าสำนักงานตรวจสอบบัญชีสหกรณ์มหาสารคาม 6) นางธัญญพัทธ์ ศิริรัตน์ ดำรงตำแหน่งผู้จัดการระดับภาคบริษัทกรุงเทพประกันชีวิต 7) นายสมศักดิ์ ประพันธ์ ผู้จัดการธนาคารการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขามหาสารคาม 8) นายบรรพต ภูลายาว ประธานสหกรณ์ผู้เลี้ยงโคนมมหาสารคาม จำกัด 9) นายณัฐวุฒิ ประทีปวณิช ผู้จัดการสหกรณ์ผู้เลี้ยง

โคนมโคกก่อ จำกัด เพื่อวิพากษ์และรับรองความถูกต้องสมบูรณ์ของกระบวนการบันทึกข้อมูลทางการเงิน และกระบวนการจัดการทางการเงินตามแนวคิดทุนนิยมสายกลาง ในวันที่ 16 ธันวาคม 2558 และนำไปปรับปรุงการบันทึกที่ผ่านมา เพื่อประเมินผลการปฏิบัติและถอดบทสรุปกระบวนการบันทึกข้อมูลและกระบวนการจัดการทางการเงินตามแนวคิดทุนนิยมสายกลาง ในระยะที่ 3 ต่อไป

ระยะที่ 3 การประเมินผลลัพธ์จากการใช้กระบวนการบันทึกข้อมูลทางการเงินและกระบวนการจัดการทางการเงินตามแนวคิดทุนนิยมสายกลาง และถอดบทเรียน โดยผู้วิจัยเป็นผู้ประเมินผลตอบแทนฟาร์มโคนม จากอัตราส่วนทางการเงินประกอบด้วย อัตราผลตอบแทนจากการลงทุน อัตราส่วนการออมต่อกำไร (เงินสด) และอัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์รวม เพื่อนำข้อมูลคืนสู่ชุมชน โดยผู้วิจัยได้สรุปการบันทึกข้อมูลทางการเงินและการจัดการการเงินตามแนวคิดทุนนิยมสายกลางเป็นรูปเล่มที่เข้าใจง่ายเก็บไว้ที่ชุมชนสำหรับผู้สนใจนำไปใช้ต่อไป

การวิจัยระยะที่ 1 ศึกษาปรากฏการณ์

การศึกษาปรากฏการณ์ทางเศรษฐกิจ สังคม องค์กรความรู้ และศักยภาพของชุมชนเกษตรกรผู้ประกอบอาชีพฟาร์มโคนม เพื่อสังเคราะห์หาข้อค้นพบที่จะเป็นประโยชน์และเป็นอุปสรรคต่อการบันทึกข้อมูลทางการเงินและกระบวนการจัดการทางการเงินฟาร์มโคนมตามแนวคิดทุนนิยมสายในระยะเวลาที่ 2 ต่อไป

1. ประชากรกลุ่มตัวอย่าง

หน่วยองค์การในการศึกษาวิจัย คือ เกษตรกรกลุ่มผู้เลี้ยงโคนม จังหวัดมหาสารคาม ที่ดำเนินธุรกิจฟาร์มโคนม เป็นสมาชิกสหกรณ์โคนม มหาสารคาม จำกัด จำนวน 67 ฟาร์ม เนื่องจากการวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงพื้นที่ (Area Based development Research) และเน้นที่การพัฒนาตัวนักวิจัย (เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม) ที่จะต้องนำความรู้ไปใช้แก้ไขปัญหาได้จริงจากการพัฒนาองค์ความรู้เดิมที่มีอยู่กับองค์ความรู้ใหม่ ๆ ทางวิชาการที่จำเป็นต้องเพิ่มเติมตามกระบวนการวิจัย ซึ่งเกษตรกรในชุมชนถือเป็นนักวิจัยร่วมประกอบทีมวิจัยดังนั้น ผู้วิจัยจึงเลือกเกษตรกรกลุ่มผู้เลี้ยงโคนม เพื่อเป็นกลุ่มตัวอย่างได้จำนวน 9 ฟาร์ม โดยมีเกณฑ์ ต่อไปนี้

1.1 เป็นกลุ่มเกษตรกรที่สามารถพัฒนาองค์ความรู้ด้านการบัญชีและการเงิน

มีเจตคติที่ดีต่อการบันทึกข้อมูลและการใช้ข้อมูลทางการเงิน และสามารถปฏิบัติการบันทึกข้อมูลอย่างจริงจังในฐานะผู้วิจัยร่วม

1.2 สนใจอยากเรียนรู้ และเพิ่มพูนความรู้เกี่ยวกับการบันทึกข้อมูลทางการเงินและการจัดการทางการเงินด้วยแนวคิดทุนนิยมสายกลาง

1.3 มีความเพียร ความพยายามในการทำความเข้าใจกระบวนการบันทึกข้อมูลทางการเงินและกระบวนการจัดการทางการเงินด้วยแนวคิดทุนนิยมสายกลาง

1.4 มีความอดทนที่จะต่อสู้กับความไม่รู้ ความไม่เข้าใจที่จะเกิดขึ้นตลอดระยะเวลาการวิจัย

1.5 มีความต้องการการพัฒนาตรงกัน คือ ต้องการค้นหากระบวนการบันทึกข้อมูลทางการเงินและกระบวนการจัดการทางการเงินฟาร์มโคนมด้วยแนวคิดทุนนิยมสายกลาง เพื่อเพิ่มผลตอบแทนทางเศรษฐกิจและสังคมฟาร์มโคนม

จากเกณฑ์ ดังกล่าว จึงทำให้ได้ เกษตรกรกลุ่มผู้เลี้ยงโคนมสมาชิกสหกรณ์โคนมมหาสารคาม จำกัด ที่อยู่ในเขตตำบลศรีสุข อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 9 ฟาร์มดังนี้

1. กรุงฟาร์ม (นายกรุง สุวรรณเพ็ง) เลขที่ 99 หมู่ที่ 8 ตำบลศรีสุข อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม

2. เลิศฟาร์ม (นายเลิศ ภูถายยาว) เลขที่ 6 หมู่ที่ 4 ตำบลศรีสุข อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม

3. บุญฟาร์ม (นายบุญ ภูแซมศรี) เลขที่ 163 หมู่ที่ 3 ตำบลศรีสุข อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม

4. บรรพตฟาร์ม (นายบรรพต ภูถายยาว) เลขที่ 99 หมู่ที่ 19 ตำบลศรีสุข อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม

5. สุทินฟาร์ม (นายสุทิน แสนชัย) เลขที่ 150 หมู่ที่ 19 ตำบลศรีสุข อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม

6. สุนทรฟาร์ม (นายสุนทร เหล่ากอ) เลขที่ 82 หมู่ที่ 19 ตำบลศรีสุข อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม

7. เคนฟาร์ม (นายเคน เหล่าทับ) เลขที่ 32 หมู่ที่ 3 ตำบลศรีสุข อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม

8. ประดิษฐ์ฟาร์ม (นายประดิษฐ์ นงทิพย์ เลขที่ 58 หมู่ที่ 19 ตำบลศรีสุข อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม

9. คำฟาร์ม (นายคำ แสนชัย) เลขที่ 3 หมู่ 3 ตำบลศรีสุข อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม

2. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

2.1 เครื่องมือและเทคนิคที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลระยะที่ 1

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลในการวิจัยระยะที่ 1 คือ การสังเกต (Observation) และแบบสัมภาษณ์เจาะจง (Focused Interview) เฉพาะหัวข้อเรื่องที่ต้องการข้อมูล และสัมภาษณ์ซ้ำ (Repeated Interview) เพื่อศึกษาความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง โดยกำหนดหัวข้อเรื่องที่ต้องการไว้อย่างกว้าง ๆ และสามารถปรับเปลี่ยนเพิ่มเติมได้ โดยผู้วิจัยและผู้ช่วยนักวิจัยลงพื้นที่แต่ละฟาร์มทั้ง 9 ฟาร์ม ในช่วงวันที่ 1 - 30 พฤศจิกายน พ.ศ. 2556 และสัมภาษณ์ซ้ำ ในช่วงวันที่ 1-30 มีนาคม พ.ศ. 2557 ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์ด้วยตัวเอง พร้อมจดคำสัมภาษณ์โดยมีผู้ช่วยนักวิจัยช่วยจดและบันทึกคำสัมภาษณ์ (Note- Taker) เพื่อให้ได้ข้อมูลครบทุกด้านตามกรอบแนวคิด ประกอบด้วย ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านองค์ความรู้/ศักยภาพ หลังจากได้ข้อมูลทั้ง 3 ด้าน ผู้วิจัยใช้เทคนิคการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม และการสนทนากลุ่ม ด้วยการจัดเวทีเสวนากลุ่มผู้วิจัยร่วมทั้ง 9 ฟาร์ม เพื่อช่วยกันตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล และร่วมกันสังเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาข้อค้นพบที่จะเป็นประโยชน์และเป็นอุปสรรคต่อการจัดทำกระบวนการบันทึกข้อมูลทางการเงินและกระบวนการจัดการทางการเงินด้วยแนวคิดทุนนิยมสายกลางในระยะที่ 2 ต่อไป

2.2 การหาค่าคุณภาพของข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยยังได้กำหนดวิธีการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation) ด้านข้อมูล คือ ถ้ามข้อมูลเดียวกันแต่ถามต่างสถานที่ ต่างเวลา และต่างบุคคล เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลโดยมีขั้นตอนดังนี้

2.2.1 ข้อมูลเดียวกัน ถามต่างสถานที่ คือ ถามทั้งกลุ่มเกษตรกรตำบลศรีสุข และที่เป็นกลุ่มตำบลอื่นที่ไม่ใช่ตำบลศรีสุข คือ ตำบลขามเฒ่าพัฒนา ตำบลขามเรียง และตำบลโคกพระ

2.2.2 ข้อมูลเดียวกัน ถามต่างเวลา คือ ถามข้อมูลเดิมที่เกิดขึ้นในช่วงวันที่ 1 - 30 พฤศจิกายน พ.ศ. 2556 และสัมภาษณ์ซ้ำในช่วงวันที่ 1-30 มีนาคม พ.ศ. 2557

2.2.3 ข้อมูลเดียวกัน ถามต่างบุคคล คือ ถามเกษตรกรทั้งในกลุ่มเป้าหมายและนอกกลุ่มเป้าหมาย

หากได้ข้อมูลที่ไม่ตรงกัน ผู้วิจัยจะนำข้อมูลนั้นเข้าที่ประชุมกลุ่มเกษตรกรเพื่อหาข้อยุติที่ตรงกัน

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

3.1 ทำหนังสือขอความร่วมมือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ไปยังผู้จัดการสหกรณ์ผู้เลี้ยงโคนมมหาสารคาม จำกัด และสหกรณ์ผู้เลี้ยงโคนมโคกก่อ จำกัด เพื่อขอความร่วมมือจากเกษตรกรให้ข้อมูลการวิจัย และแจ้งนัดหมายการประชุมชี้แจงเป้าหมายความต้องการต่อเกษตรกรกลุ่มเป้าหมายผู้เป็นนักวิจัยร่วม

3.2 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารบันทึกหรือจากเอกสารค้นคว้า โดยการสังเกต สัมภาษณ์เชิงลึกและสนทนากลุ่มดังนี้

3.2.1 ผู้วิจัยออกแบบแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง โดยกำหนดข้อคำถามไว้กว้าง ๆ บางส่วนตามกรอบแนวคิด เพื่อเป็นประเด็นเบื้องต้น พร้อมกับแตกเป็นประเด็นย่อยที่จะเป็นฐานไปสู่การสัมภาษณ์เจาะจงในแต่ละประเด็นย่อย ๆ

3.2.2 ผู้วิจัยประชุมชี้แจงและทำความเข้าใจแก่ผู้ช่วยนักวิจัยเกี่ยวกับการตั้งคำถาม การจดบันทึกคำตอบ และการสืบค้นเชิงลึกของคำตอบจากการถามต่อเนื่องจากคำตอบนั้น ๆ โดยการเป็นนักฟังและจดทุกคำตอบอย่างละเอียดปราศจากการวิเคราะห์คำตอบ

3.2.3 ผู้วิจัยพร้อมกับผู้ช่วยนักวิจัยลงพื้นที่เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์ข้างต้นเป็นแนวทางการตั้งคำถาม โดยผู้วิจัยเป็นหัวหน้าทีมในการลงพื้นที่ทุกครั้ง ๆ ละ 1 ฟาร์ม โดยการสัมภาษณ์รายบุคคล (ฟาร์ม) จนครบ 9 ฟาร์ม ในช่วงวันที่ 1 - 30 พฤศจิกายน พ.ศ.2556 และ

สัมภาษณ์ซ้ำ เพื่อศึกษาความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในช่วงวันที่ 1-30 มีนาคม พ.ศ. 2557 เพื่อให้การเก็บข้อมูลเป็นไปด้วยความราบรื่น ไม่สับสนต่อผู้ให้ข้อมูลจึงมีการแบ่งหน้าที่อย่างชัดเจน เช่น ผู้วิจัย และผู้ช่วยนักวิจัย 1 คน เป็นผู้ตั้งคำถามพร้อมบันทึกข้อมูลร่วมกับผู้ช่วยนักวิจัยอื่นอีก 3 คน พร้อมทั้งอีก 1 คน ที่ทำหน้าที่บันทึกข้อมูลจากการสังเกตพฤติกรรมบุคคล และสิ่งแวดล้อมอื่น ๆ และอีก 1 คน เป็นผู้บันทึกภาพ

3.2.4 ผู้วิจัยทำการถอดข้อความจากการสัมภาษณ์แบบเจาะจงและสัมภาษณ์ซ้ำในแต่ละฟาร์ม นำมาสังเคราะห์และเก็บรวบรวมข้อมูลทุกครั้งหลังจากลงพื้นที่เพื่อประกอบการตั้งคำถามและการยืนยันคำตอบนั้น ๆ จากฟาร์มทั้ง 9 ฟาร์ม และฟาร์มอื่น ๆ ที่ไม่อยู่ในกลุ่มตำบลศรีสุขอีกประมาณ 9 ฟาร์มต่อไป ซึ่งผู้วิจัยถือว่าเป็นการตรวจสอบความเที่ยงตรงเบื้องต้นของข้อมูล

3.2.5 ผู้วิจัยนำข้อมูลจากการสังเคราะห์ข้างต้นมาสนทนากลุ่มในวันที่ 10 ตุลาคม 2557 เพื่อยืนยันความถูกต้องเที่ยงตรงของข้อมูลจากกลุ่มเกษตรกรนักวิจัยรวมทั้ง 9 ฟาร์ม และร่วมกันสังเคราะห์หาข้อค้นพบที่จะเป็นประโยชน์ และเป็นอุปสรรคต่อการศึกษาตามวัตถุประสงค์ที่ 2 ต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยในระยะที่ 1 นี้ ผู้วิจัยได้ใช้การวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Method) จากการสังเกต โดยการอธิบายสาเหตุและการเชื่อมโยงข้อมูลจากตารางปรากฏการณ์ด้านเศรษฐกิจ สังคม และองค์ความรู้/ศักยภาพของเกษตรกรกลุ่มผู้เลี้ยงโคนมตำบลศรีสุข อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม เพื่อหาข้อค้นพบที่จะเป็นประโยชน์และอุปสรรคต่อการพัฒนางานวิจัยในขั้นที่ 2 ต่อไป

การวิจัยระยะที่ 2 การค้นหากระบวนการจัดทำข้อมูลทางการเงินและกระบวนการจัดการทางการเงินตามแนวคิดทุนนิยมสายกลาง

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดทางบัญชีตามระบบสากล (Kemp and Waybright. 2013, เกษรีณรงค์เดช. 2541 : 1, ธาริ หิรัญรัมย์ และคณะ. 2551 : 1) และแนวคิดบัญชีสังคม (จิรพร สุเมธีประสิทธิ์. 2554) ถือเป็นหลักการบัญชีตามแนวคิดทุนนิยมสายกลาง เพื่อนำมาเป็นแนวทาง

ในการค้นหากระบวนการบันทึกข้อมูลทางการเงินและกระบวนการจัดการทางการเงิน
ด้วยแนวคิดทุนนิยมสายกลาง มีรายละเอียดการศึกษาดังนี้

1. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

1.1 เครื่องมือและเทคนิคที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยระยะที่ 2 คือ การวิจัย
เชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ด้วยเทคนิคการสนทนากลุ่ม โดยการจัดเสวนากลุ่มผู้วิจัยร่วม
ซึ่งเหลือเพียง 3 ฟาร์ม เพื่อวางแผน และกำหนดเป้าหมาย ของการศึกษากระบวนการบันทึก
ข้อมูลทางการเงิน และกระบวนการจัดการทางการเงินด้วยแนวคิดทุนนิยมสายกลาง ดังนี้

1) การกำหนดแนวทางการปฏิบัติเกี่ยวกับการบันทึกข้อมูลทางการเงิน 2) ระยะเวลาการบันทึก
ข้อมูล ฯ 3) เครื่องมือและอุปกรณ์การบันทึกข้อมูล ฯ และ 4) การนัดหมายประชุมเสวนากลุ่ม
เพื่อปรับปรุงแก้ไขกระบวนการบันทึกข้อมูลทางการเงินและกระบวนการจัดการทางการเงิน
ด้วยแนวคิดทุนนิยมสายกลาง

1.2 การหาค่าคุณภาพเครื่องมือวัดที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้นำกระบวนการบันทึกข้อมูลทางการเงินและกระบวนการจัดการทาง
การเงินด้วยแนวคิดทุนนิยมสายกลางที่ค้นพบจากการดำเนินการวิจัยให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 9
ท่าน เพื่อวิพากษ์ความเหมาะสม ถูกต้อง และความเป็นไปได้ต่อการปฏิบัติ ประกอบด้วย

1) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิมลมาศ ปฐมวณิชกุล ประธานหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขา
นวัตกรรมเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น 2) รองศาสตราจารย์ ดร.ฉลาด จันทร์สมบัติ หัวหน้าคลินิกวิจัย
และพัฒนาความเข้มแข็งของชุมชน และการจัดการความรู้ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย
มหาสารคาม 3) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กิตติมา จึงสุวดี วุฒิการศึกษา บช.บ. (การบัญชี)
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ MBA, Ph.D. (Business Administration) ดำรงตำแหน่ง กรรมการ
สภาวิชาชีพบัญชี สาขาจังหวัดอุบลราชธานี 4) ดร.รทวรรณ อภิโชติธนกุล วุฒิการศึกษา บช.บ.
(การบัญชี) บธ.ม. (การบัญชี) บริหารธุรกิจดุษฎีบัณฑิต (การเงิน) ดำรงตำแหน่งประธานหลักสูตร
การบริหารการเงิน คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม 5) นางสาวประมุข
บรรพาศรี วุฒิการศึกษา บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต หัวหน้าสำนักงานตรวจสอบบัญชีสหกรณ์

- มหาสารคาม 6) นางธัญญพัทธ์ ศิริรัตน์ ดำรงตำแหน่งผู้จัดการระดับภาคบริษัทกรุงเทพประกันชีวิต 7) นายสมศักดิ์ ประพันธ์ ผู้จัดการธนาคารการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขา มหาสารคาม 8) นายบรรพต ภูลายาว ประธานสหกรณ์ผู้เลี้ยงโคนมมหาสารคาม จำกัด 9) นายณัฐวุฒิ ประทีปวิช ผู้จัดการสหกรณ์ผู้เลี้ยงโคนมโคกก่อ จำกัด

2. การเก็บรวบรวมข้อมูล หรือดำเนินการวิจัย

การค้นหาระบบการบันทึกข้อมูลทางการเงินและการจัดการการเงิน ด้วยแนวคิดทุนนิยมสายกลาง ใช้เทคนิคการจัดการความรู้ (Knowledge Management) กระบวนการเรียนรู้ (Learning Process) และการปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research) เป็นกระบวนการขับเคลื่อน ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยในระยะที่ 2 ในช่วงวันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2556 – 3 สิงหาคม 2557 ตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

2.1 การวางแผน (Planning) ผู้วิจัยและนักวิจัยร่วมทั้ง 9 ฟาร์ม ได้ประชุมทำความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการขับเคลื่อนด้วยเทคนิค การปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (PAR) และหาข้อตกลงเกี่ยวกับวัน เวลา สถานที่ และข้อปฏิบัติสำหรับการค้นหาระบบการบันทึกข้อมูลทางการเงินและการจัดการการเงินด้วยแนวคิดทุนนิยมสายกลาง ซึ่งได้ข้อตกลงว่านักวิจัยและนักวิจัยร่วมทั้ง 9 ฟาร์ม ต้องประชุมกันเดือนละ 1 ครั้ง เวลา 10.30 น. สถานที่ฟาร์มทั้ง 9 ฟาร์ม โดยหมุนเวียนกันตามโอกาสที่เหมาะสม ตลอดจนการหารือและทำความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการบันทึกข้อมูลทางการเงิน รายการทางการเงินที่เกิดขึ้น และจัดการความรู้เกี่ยวกับการจัดการเงิน กำไรตามหลักสายกลาง โดยใช้ข้อค้นพบจากการศึกษาในระยะที่ 1 เป็นแนวทางการออกแบบ ซึ่งได้ข้อตกลงร่วมกันว่าต้องการกระบวนการบันทึกข้อมูลที่สามารถเข้าใจและปฏิบัติได้ง่าย ใช้เวลาน้อย และสามารถเห็นผลการปฏิบัติงานทุกเดือน เนื่องจากเกษตรกรต้องใช้จ่ายเงินจากการดำเนินงานฟาร์ม เพื่อการดำรงชีพและการลงทุนในธุรกิจฟาร์มโคนม

2.2 การปฏิบัติ (Action) เริ่มต้นที่การค้นหารายการค้าที่เกิดขึ้นในธุรกิจฟาร์มโคนม โดยแต่ละฟาร์ม เขียนแผนที่เส้นทางการค้า การลงทุนของตนเอง (My Mapping) ผู้วิจัยรวบรวมรายการค้าทั้งหมดมาจัดกลุ่มตามหลักการบัญชีที่ยอมรับโดยทั่วไป คือ หมวดยอดสินทรัพย์ หนี้สิน ทุน รายได้ และค่าใช้จ่าย พร้อมทั้งการออกแบบกระบวนการบันทึกข้อมูลทางการเงินตาม

แนวคิดทุนนิยมสายกลางที่ง่ายต่อการปฏิบัติและนำสู่การทดลองปฏิบัติ เพื่อค้นหาความสมบูรณ์ ความเหมาะสม และความถูกต้องตามหลักวิชาการบัญชี เพื่อการพัฒนากระบวนการบันทึกข้อมูลทางการเงินฟาร์มโคนมที่เหมาะสมที่สุดในระยะเวลา 6 เดือน และมีการจัดการความรู้เกี่ยวกับการจัดการการเงินกำไรในทางสายกลาง โดยการแสดงความคิดเห็นของแต่ละฟาร์มจนได้ข้อสรุป ร่วมเป็นผลการวิจัย โดยการทำความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดกลุ่มข้อมูลให้กลุ่มผู้วิจัยรวมทั้ง 3 ฟาร์ม ด้วยเทคนิคการจัดการความรู้พร้อมทั้งจัดทำเอกสารการบันทึกข้อมูลทางการเงิน ตามแนวคิดทุนนิยมสายกลาง เพื่อให้เกษตรกรนำไปทดลองบันทึก โดยกำหนดรอบเวลา การบันทึกข้อมูลทางการเงินเป็นรอบเวลา 1 เดือน และนัดเสวนากลุ่ม ทุกวันที่ 16 ของเดือน เพื่อค้นหาข้อบกพร่องและปรับปรุงในคราวต่อไป

2.3 สังเกตผลการปฏิบัติ (Observation) เกษตรกรนักวิจัยร่วมมีความกระตือรือร้นที่จะทำความเข้าใจ และสามารถเรียนรู้และเข้าใจกระบวนการบันทึกข้อมูลทางการเงิน อย่างไร ก็ตาม ในขั้นตอนการปฏิบัติถือเป็นขั้นตอนที่เกษตรกรต้องปฏิบัติเองด้วยความอดทนและรอบคอบอย่างยิ่ง ดังนั้นมีเกษตรกรนักวิจัยร่วมหลายรายที่ออกจากกลุ่ม ซึ่งส่วนมากเป็นเกษตรกรที่มีฟาร์มขนาดเล็กที่ยังไม่มีความพร้อมทางด้านกายภาพฟาร์มโคนม จำเป็นต้องใช้เวลา แรงกาย และสติปัญญา เพื่อปรับปรุงทางกายภาพฟาร์มโคนม จึงทำให้ไม่มีเวลาสำหรับการศึกษา และปฏิบัติการด้านการบันทึกข้อมูลทางการเงินได้อย่างเต็มที่ ในขณะที่เกษตรกรที่ดำเนินงาน ฟาร์มขนาดกลางและขนาดใหญ่ ซึ่งมีความพร้อมทางด้านกายภาพฟาร์มโคนมจะให้ความสนใจ อดทนต่อบันทึกข้อมูลทางการเงิน เพื่อต้องการเห็นผลงานการดำเนินงานฟาร์มอย่างชัดเจน ทั้งนี้เพราะมีเงินลงทุนจำนวนมาก และขยายฟาร์มอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นในขั้นตอนการปฏิบัตินี้ จึงเหลือเกษตรกรนักวิจัยร่วมเพียง 3 ฟาร์มที่เป็นฟาร์มขนาดกลางและขนาดใหญ่

2.4 สะท้อนผลการปฏิบัติ (Reflection) จากการดำเนินการวิจัยด้วยกระบวนการ (PAR) ตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงสิ้นสุดการวิจัยทำให้เห็นผลสะท้อนจากการปฏิบัติได้ว่าเกษตรกรนักวิจัย ร่วมที่ร่วมทำจนถึงขั้นสุดท้ายทั้ง 3 ฟาร์ม มีแนวคิดการทำธุรกิจฟาร์มที่เปลี่ยนไปโดยสะท้อนจาก คำพูดของเกษตรกรว่า “ต่อไปฟาร์มโคนมรุ่นลูกเขา จะบ่อเฮตฟาร์มด้วยแสง แต่จะเฮตฟาร์มด้วย หัว”

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลในระยาะที่ 2 จากการใช้หลักวิชาการด้านการบัญชีและการเงิน รวมทั้งจากการถอดข้อความ ข้อเสนอแนะ และข้อวิจารณ์จากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญจำนวน ผู้เชี่ยวชาญ 9 ท่าน ที่ได้วิพากษ์และตรวจสอบครั้งสุดท้าย โดยการจดบันทึกแบบรวบรวม คำเสนอแนะและคำวิจารณ์ พร้อมทั้งการสังเกตจาก ลักษณะท่าทางที่แสดงออก รวมทั้ง การบันทึกภาพ และบันทึกเสียงทุกเนื้อหา เพื่อรับรองกระบวนการบันทึกข้อมูลทางการเงินและ กระบวนการจัดการการเงินด้วยแนวคิดทุนนิยมสายกลาง และนำมาสังเคราะห์และเทียบเคียงกับ บริบทของงานวิจัย เพื่อสร้างกระบวนการบันทึกข้อมูลทางการเงินและกระบวนการจัดการ ทางการเงินด้วยแนวคิดทุนนิยมสายกลาง และให้เกษตรกรนำไปปรับปรุงการปฏิบัติบันทึกข้อมูล ทางการเงินในพื้นที่วิจัยตนเองต่อไป

การวิจัยระยะที่ 3 การประเมินผลและถอดบทเรียน

การประเมินผล และถอดบทเรียน เพื่อสรุปข้อมูลคืนสู่ชุมชนข้อมูล คือ การสรุป กระบวนการบันทึกข้อมูลทางการเงินและกระบวนการจัดการทางการเงินด้วยแนวคิดทุนนิยม สายกลาง เพื่อเพิ่มผลตอบแทนฟาร์มโคนม สามารถแสดงรายละเอียดการวิจัยระยะที่ 3 ได้ดังนี้

1. การประเมินผล

ผู้วิจัยทำการประเมินผลตอบแทนทางเศรษฐกิจ และผลตอบแทนทางสังคม ในเชิง ปริมาณ จากการประมวลผลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ด้วยค่าสถิติ \bar{X} , SD และอัตราส่วน ทางการเงิน เพื่อการประเมินผลตอบแทนทางเศรษฐกิจและสังคมดังนี้ (นนุช โสรรัตน์. 2550 : 15-16)

$$1.1 \text{ อัตราผลตอบแทนจากการลงทุน (ROI)} = \frac{\text{กำไรสุทธิ}}{\text{สินทรัพย์รวม}} \times 100$$

$$= \dots\dots\dots \%$$

การวิเคราะห์ คือ กิจการฟาร์มโคนมสามารถหาผลตอบแทนได้กี่บาทจากการลงทุน 100 บาท

$$1.2 \text{ อัตราส่วนการออมต่อกำไรสุทธิ (เงินสด)} = \frac{\text{การออม}}{\text{กำไรสุทธิ(เงินสด)}} \times 100$$

$$= \dots\dots\dots \%$$

การวิเคราะห์ คือ กิจการฟาร์มโคนมมีการออมกี่บาทจากเงินกำไรสุทธิ 100 บาท

$$1.3 \text{ อัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์รวม} = \frac{\text{หนี้สินรวม}}{\text{สินทรัพย์รวม}} \times 100$$

$$= \dots\dots\dots \%$$

การวิเคราะห์ คือ กิจการฟาร์มโคนมมีหนี้สินกี่บาทจากการลงทุนในสินทรัพย์ทั้งหมด 100 บาท

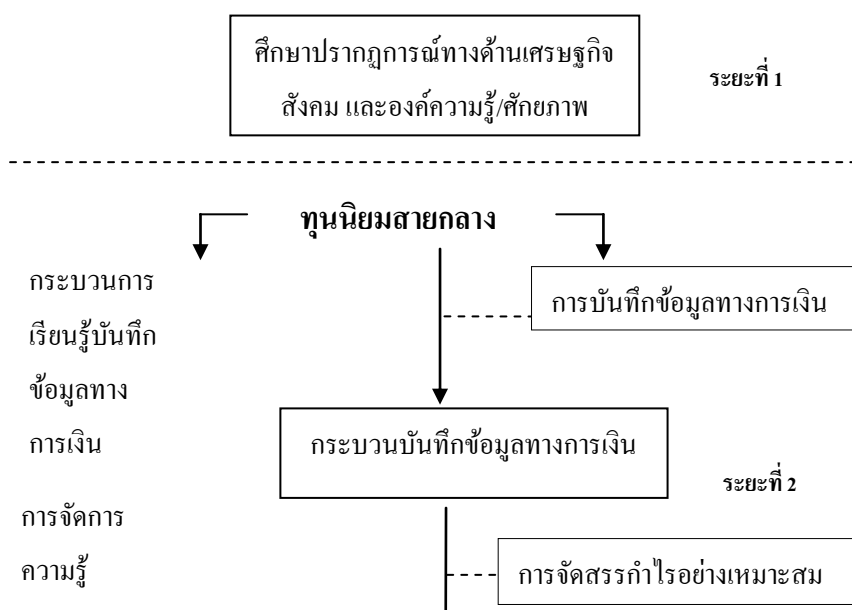
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การประเมินผลการวิจัย ในระยะที่ 3 ผู้วิจัยได้ใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ สำหรับประมวลผลลัพธ์ค่าผลตอบแทนจากการลงทุน เพื่อวัดค่าผลตอบแทนทางเศรษฐกิจ และประมวลผลค่าอัตราส่วนการออมต่อกำไรสุทธิ และอัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์รวม เพื่อวัดค่าผลตอบแทนทางสังคม (Social Return on Investment : SROI) ด้วยเทคนิคการสนทนากลุ่ม คือ นักวิจัยจะนัดประชุมเสวนากลุ่มที่วิจัยร่วมทุกเดือนตามรอบเวลาการบันทึกข้อมูลทางการเงิน (1 เดือน) เพื่อให้แต่ละกลุ่มนำผลจากการบันทึกข้อมูลทางการเงินมาช่วยกันตรวจสอบค่าการประเมินผลจากการวัดค่าทางอัตราส่วนทางการเงิน ทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคม และช่วยกันถอดกระบวนการปฏิบัติของแต่ละกลุ่ม เพื่อช่วยกันสรุปกระบวนการจัดการทางการเงินด้วยแนวคิดทุนนิยมสายกลางของแต่ละกลุ่มในแต่ละเดือนตลอดระยะเวลา 1 ปี เพื่อช่วยกันสรุปกระบวนการจัดการทางการเงินด้วยแนวคิดทุนนิยมสายกลางที่เป็นภาพรวมของกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม กลุ่มตัวอย่าง

3. การคืนข้อมูลสู่ชุมชน

เพื่อให้เกิดความภาคภูมิใจและเกิดคุณค่าแห่งภูมิปัญญาของเกษตรกร อันจะนำไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน หลังจากได้ผลลัพธ์การประเมินค่าผลตอบแทนจากการลงทุน อัตราส่วนการออมต่อกำไรสุทธิ และอัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์รวม ผู้วิจัย ใช้การประชุมเสวนากลุ่มเพื่อนำผลลัพธ์ที่ได้มาวิเคราะห์ร่วมกับเกษตรกรกลุ่มผู้เลี้ยงโคนม ซึ่งเหลือเพียง จำนวน 3 ฟาร์ม เพื่อร่วมกันสรุปกระบวนการบันทึกข้อมูลทางการเงินและกระบวนการจัดการทางการเงินด้วยแนวคิดทุนนิยมสายกลางเพื่อเพิ่มผลตอบแทนฟาร์มโคนม แล้วทำเป็นแบบบันทึกบัญชีฟาร์มไว้ที่ฟาร์มโคนมของเกษตรกร ๆ ทั้ง 3 ฟาร์ม พร้อมทั้งส่งให้สหกรณ์ผู้เลี้ยงโคนม มหาสารคาม จำกัด เพื่อให้เยาวชนรุ่นใหม่ได้ศึกษาเพื่อการพัฒนาอาชีพฟาร์มโคนมต่อไป

ผู้วิจัยสามารถสรุปขั้นตอนการดำเนินการวิจัยได้ดังภาพที่ 6 สรุปได้ว่า ในระยะที่ 1 เป็นการค้นหา ข้อค้นพบที่จะเป็นประโยชน์และอุปสรรคต่อการจัดทำกระบวนการบันทึกข้อมูลทางการเงิน และกระบวนการจัดการทางการเงิน ตามแนวคิดทุนนิยมสายกลาง ในระยะที่ 2 โดยการเพิ่มกระบวนการเรียนรู้ด้านการบันทึกข้อมูลทางการเงิน และด้านการจัดการความรู้ทางการเงินตามแนวคิดทุนนิยมสายกลาง และสุดท้าย (ระยะที่ 3) เพื่อการพัฒนาและการประเมินผลลัพธ์นวัตกรรม (การจัดการทางการเงินตามแนวคิดทุนนิยมสายกลาง) คือ การเพิ่มผลตอบแทนฟาร์มโคนมทั้งด้านเศรษฐกิจ วัดจากอัตราส่วนผลตอบแทนจากการลงทุน และผลตอบแทนด้านสังคม วัดจากอัตราส่วนการออมต่อรายได้ และอัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์รวมดังนี้

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

แผนภาพที่ 5 แสดงการสรุปขั้นตอนการดำเนินการวิจัย